

پایش پوشش گیاهی و وضعیت فرسایش خاک مراتع استان اردبیل

(مطالعه موردی: مراتع قشلاقی مغان، ییلاق نئور و آق داغ خلخال)

*جابر شریفی^۱، امر علی شاهمرادی^۲، الله ویردی نوری^۳، بایرامعلی بیرامی^۴

1-استادیار پژوهشی، دکترای اکوبیولوژی گیاهی، بخش تحقیقات جنگل و مرتع مرکز تحقیقات و آموزش کشاورزی و منابع

طبیعی استان اردبیل-سازمان تحقیقات، ترویج و آموزش کشاورزی-ایران.

*نویسنده مسئول مکاتبات تلفن همراه 09143530321 Email: Sharifnia.j@gmail.com

2-استادیار پژوهشی، دکترای علوم مرتع، بخش تحقیقات مرتع موسسه تحقیقات جنگلها و مراتع کشور-ایران.

3-کارشناس ارشد پژوهشی، فوق لیسانس مرتعداری، بخش تحقیقات جنگل و مرتع مرکز تحقیقات و آموزش کشاورزی و منابع طبیعی استان اردبیل.

4-کارشناس ارشد پژوهشی، فوق لیسانس ژئومرفولوژی، مرکز تحقیقات و آموزش کشاورزی و منابع طبیعی استان اردبیل.

چکیده

پایش پوشش و وضعیت فرسایشی خاک در مراتع استان اردبیل در سه سایت تحقیقاتی شامل: مرتع قشلاقی مغان، مرتع ییلاقی نئور و مرتع ییلاقی آق داغ خلخال از سال 1387 تا 1391 انجام شده است. برای اندازه گیری متغیرها در هر سایت، سه ترانسکت و 30 پلات استفاده شد. طول ترانسکتها و اندازه پلاتها با توجه به ویژگی های پوشش گیاهی تعیین شد. بررسی های کیفی در ارتباط با نوع فرسایش خاک و شدت فرسایش به روش مشاهده ای صورت گرفت. داده های جمع آوری شده با استفاده از نرم افزار SAS و آنالیز واریانس یکطرفه و مقایسه میانگین ها از آزمون دانکن انجام شد. نتایج نشان داد که در یک دوره چهار ساله، تغییرات پوشش خاک با توجه به ثبات نسبی پوشش سنگ و سنگریزه و لاشبرگ، تابع تغییرات پوشش گیاهی زنده بوده است. همچنین نتایج برآورد نوع و شدت فرسایش خاک نشان داد که در سایت مراتع نئور آثار فرسایش های سطحی و شیاری در حد کم وجود داشت و برخی از نشانه های خروج ریشه برخی از گیاهان وجود دارد. ولی فرسایش خندقی مشاهده نگردید. در سایت آق داغ، بعلا وجود تعداد بیش از حد مجاز دام و تراکم زیاد گله ها، فرسایش آبی سطحی در حد متوسط و فرسایش شیاری با شدت کم مشاهده گردید ولی فرسایش خندقی مشاهده نگردید. در سایت مغان نیز به دلیل وجود تعداد فراوان دام و تراکم زیاد گله ها، تبدیل اراضی مرتعی به زراعت، باعث افزایش فشار چرا، فشردگی خاک و انواع فرسایش خاک گردیده است. پایش وضعیت فرسایش خاک و پوشش گیاهی می تواند در تصحیح روش های فعلی مدیریت مفید واقع شود.

واژگان کلیدی: پوشش گیاهی، پوشش خاک، فشار چرا، فرسایش خاک، استان اردبیل